

תאגיד והביוב האזורי בע"מ נ' יונס (23.7.2015) (להלן: **"הלכת יונס"**). ביום 17.12.2019 בוטלה הלכת יונס ונקבע שקיים קושי בהגעה להסדר בין הפונה לרשות טרם תביעה וללא פיקוח בית המשפט, ולפיכך הוגשה הבקשה דנן (**דנ"מ 5519/15 יונס נ' מי הגליל תאגיד המים והביוב האזורי בע"מ** (17.12.2019) (להלן: **"דיון נוסף יונס"**)).

הטענות בבקשת האישור

4. **ס' 9(א7)(א)** לפקודה פוטר ממס מענק עקב פרישה, שמקבל עובד ממעסיקו בסכום שווה ערך למשכורת של חודש עבודה לכל שנת עבודה – לפי משכורתו האחרונה. בסעיף קבוע כי סכום הפטור לא יעלה על תקרת הפטור על פי **סעיף 9(א7)(א)(2)** לפקודה; **ס' 9(א7)(ב)** לפקודה פוטר ממס מענק עקב מוות, שמקבלים שאירי עובד שנפטר בסכום שווה ערך למשכורת של שני חודשי עבודה לכל שנת עבודה – לפי המשכורת האחרונה. בסעיף קבוע כי סכום הפטור לא יעלה על תקרת הפטור על פי **סעיף 9(א7)(ב)(2)** לפקודה; הסכומים העולים על תקרת הפטור יחויבו במס.

סכומי תקרות הפטור נקבעו במקור ביום 1.10.1979 ועמדו על סך של 2.5 ₪ וסך של 5 ₪, בהתאמה.

סעיף 120 לפקודה קובע את מגנון העדכון התקופתי ביחס לתקרות הפטור. מאז קביעת סכום התקרות התקיימו שני מנגנוני עדכון: (1) מנגנון עדכון תקופתי לתקופה מיום 1.10.1979 ועד 1.4.1987; (2) מנגנון עדכון תקופתי לתקופה מיום 2.4.1987 ועד היום; החל משנת 1986 לסכומי תקרות הפטור המחושבים מדי תקופה נקבעו גם כללי עיגול לעשרת השקלים הקרובים.

5. נטען כי בנוסף למנגנוני העדכון התקופתיים, ועל פי עמדתה העקרונית של המדינה בהליכים משפטיים מהשנים האחרונות, נקבעו עקרונות מידוד שנועדו להתחקות אחר "הערך הריאלי" של הסכומים העדכניים. לפי עקרונות אלה יש לעדכן את סכומי תקרת הפטור ממועד קביעת סכומי המקור בהתחשב בהפרשי המדד המצטברים לאורך השנים (לרבות מדדים שליליים), ותוך התעלמות מהשפעת העיגול התקופתי. המבקשת הפנתה בהקשר זה ל**ת"צ 54460-09-14 רוזנברג נ' מדינת ישראל** (7.8.2016); **ת"צ 4152-08-17 מחאג'נה נ' רשות המסים** (7.2.2019); **ת"צ 6573-03-14 עילי נ' מדינת ישראל** (18.9.2014); **ת"צ 39777-01-16 גלמידי נ' משרד התחבורה** (17.9.2017); **ת"צ 2098-05-13 ברגמן נ' מדינת ישראל** (1.10.2017); **ת"צ 16306-04-13 פטרסקו נ' משרד התחבורה** (1.12.2015). נטען שהמדינה הצהירה שתפעל באופן אחיד ביחס לעדכון סכומים.

6. המבקשת פירטה את אופן החישוב הראוי לטעמה של תקרות הפטור, וערכה השוואה עם תקרות הפטור שפורסמו על ידי המשיבה. לטענת המבקשת, קיים פגם באופן שרשרת הצמדת תקרות הפטור, אשר מוביל לכך שסכום תקרת הפטור הריאלי נקבע על סכום נמוך יותר מהסכום הריאלי המחויב, תוך התחשבות בהפרשי המדד המצטברים בהתעלם מהשפעת העיגול התקופתי. ההפרש הנטען במסגרת הבקשה הינו 10 ₪ ביחס לכל תקרת פטור (פרישה או מוות), מידי שנה בשנים האחרונות (2016-2020). כתוצאה מכך, נטען כי המשיבה חייבה את הנישומים במס, בגין החלק החייב במענק פרישה או מוות לפי **סעיף 9(א7)** לפקודה, אשר נקבע על סמך תקרת הפטור הנמוכה מתקרת הפטור המחויבת, וזאת בין אם המס נגבה בפועל ובין אם חויב וטרם נגבה.

7. על יסוד האמור, טענה המבקשת לשורה של עילות תביעה, וביניהן העדר חוקיות, גבייה ללא סמכות, הפרת חובה חקוקה (פעולה בניגוד למנגנון העדכון התקופתי הקבוע **בס' 120** לפקודה),

עשיית עושר ולא במשפט ורשלנות. הקבוצה הוגדרה על ידי המבקשת כ"נישומים אשר היו חייבים ב-24 החודשים שקדמו לבקשה, במס בגין החלק החייב במענק פרישה או מוות לפי [סעיף 9\(א7\)](#) לפקודה, אשר נקבע על סמך תקרת פטור הנמוכה מתקרת הפטור המחויבת בהתאם לבקשה, לפי ההקשר, וזאת בין אם המס נגבה בפועל, ובין אם חויב וטרם נגבה". המבקשת עתרה לסעד של השבה של סכום המס שחויב בגין החלק העודף ששולם ביתר, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, וכן להורות למשיבה לחדול מחיוב וגביית יתר ולהצהיר כי המשיבה נוהגת שלא כדין.

פנייה מוקדמת והידברות בין הצדדים

8. ביום 19.11.2017 פנה ב"כ המבקשת למשיבה בפנייה מוקדמת בעניין מושא התובענה. בפנייה הראשונית נטען כי ההפרשים בין תקרת הפטור לפי חישוב המבקשת ובין תקרת הפטור המפורסמת על ידי המשיבה עומדים על סך של כ-860 ₪ למענק פרישה וכ-1,700 ₪ למענק מוות, לכל שנה.

9. בין הצדדים התנהל במשך למעלה משנתיים הליך מקדמי ענייני וממצה, במסגרתו הוחלפו בין הצדדים מכתבים, והתקיימו שיחות ופגישות (תכתובות הצדדים צורפו כנספח 5 לבקשת האישור). במסגרת המגעים בין הצדדים, המשיבה הפנתה בין היתר לטעויות שהיו בחישוב הראשוני שהועבר ע"י המבקשת, בנוגע לשתי הוראות חוק הנוגעות לאופן המידוד של סכומי התקרות (הוראת המעבר הקבועה בסעיף 29(ו) לתיקון 72 לפקודה; והוראת השעה לשנת המס 1997 שהוסדרה [בסעיף 9 לחוק ההסדרים במשק המדינה \(תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 1997\)](#), התשנ"ז – 1996). המבקשת תיקנה את חישוביה בהתאם, באופן שצמצם משמעותית את הפער הנטען ביחס לתקרות הפטור לסך של 10 ₪ לכל שנה.

הצדדים נותרו חלוקים במספר סוגיות.

בראש ובראשונה המשיבה טענה כי לא נפלה שגגה בחישוב סכומי התקרות; עוד נטען כי נעשה ניסיון להתחקות אחרי שרשור הנתונים, ונמצא כי ככל שקיימת סטייה כלשהי מדובר בסטייה מינורית שנעשתה קודם לשנת 1996 ומאז "נגררה", ושייתכן ונובעת מעיגול הסכומים; כי טענות המבקשת אינן ממוקדות לשגיאה ספציפית אלא מועלות באופן כללי ובכך מעוררות קשיים ראייתיים מובנים; כי סכומי התקרות מפורסמים באופן שוטף לעיני הציבור ונתונים לבקרה מתמדת, וסביר שאם היה ממש בטענות המבקשת היו מועלות טענות נגד הסכומים בזמן אמת. העובדה שלא הועלו טענות מבססת את נכונות הסכומים וחזקה כי החישובים שנעשו בזמן אמת נעשו תוך יישום כל הוראות החוק הרלוונטיות; כי פניית המבקשת לוקה בשיהוי ניכר וכי אין מקום לערוך "חפירות ארכיאולוגיות" לפגמים עתיקים שמקורם בשרשור (עמ"מ 867/11 **עיריית ת"א נ' אי.בי.סי ניהול ואחזקה בע"מ** (28.12.2014)).

המבקשת טענה כי אין מדובר בסטייה מינורית. נטען שעל פי הנוסחה הקבועה [בסעיף 9\(א7\)](#) לפקודה, סכומי התקרות מוכפלים במספר שנות העסקה (קרי הנוק לכל חבר קבוצה הוא 10 ₪ X מספר שנות העסקה X אחוז המס הנגבה), וכמו כן, מדובר בקבוצה גדולה של נישומים, כך שסך גביית היתר מצטבר לסכום משמעותי; כי אין צורך בחפירות ארכאולוגיות והעניין לא מעורר קשיים ראיתיים, כל שנדרש לצורך חישוב סכומי תקרות הפטור הוא סכום התקרות במקור, הוראות החוק הרלוונטיות, כלי המידוד שנקבעו בפסיקה והמדדים שפורסמו על ידי הלמ"ס. נטען ששחזור

הנתונים של החישובים והפרסומים מזמן אמת אינו רלוונטי, שכן החישוב אינו מסתמך על חישובים אלו. כמו כן נטען כי מדובר בטעות נמשכת כיוון שיישום כללי המידוד מבוצע מדי שנה בשנה.

10. בסופו של דבר הגיעו הצדדים להסכמות, כפי שיפורט להלן, וזאת כאמור לעיל במסגרת ההליך המקדמי ובטרם הוגשה בקשת האישור.

ההסדר בין הצדדים

11. המשיבה הסכימה, מטעמי זהירות ומבלי להודות בטענות, לפעול על מנת להציע לשר האוצר תיקון חקיקה שמטרתו קביעת סכומים בחקיקה, לרבות עדכון סכומי התקרות, בהתאם לחישובי המשיבה ולסכומים שפורסמו על ידיה ובשים לב, בין היתר, לכך שמדובר בסכומים שנקבעו לפני זמן רב מאוד שכל ניסיון להתחקות אחר הוראות העדכון הופך להיות בלתי מעשי וקשה. המשיבה העריכה כי הליך החקיקה יכול להסתיים בתוך 24 חודשים, אך הדגישה שההליך מותנה באישור כל הגורמים הרלוונטיים בפרוצדורה הנדרשת. עד הסדרת החקיקה, המשיבה תמשיך למדד את התקרות, לחייב, לפטור ולגבות על פי הסכומים שפורסמו ויפורסמו על ידיה, שלטענה בדין יסודם.

המשיבה הדגישה כי נכוונתה לבצע את האמור הוא מבלי להודות בטענות המבקשת, אלא אך ורק מתוך שיקולי יעילות מערכתית והגברת הוודאות, ובכדי לצמצם את האפשרות לטעויות שיכולות לקרות אגב הצורך לעדכן תקרות למשך כל כך הרבה זמן.

12. עוד הוסכם בין הצדדים כי אם הליך החקיקה לא יסתיים בתוך 24 חודשים ממועד אישור בית המשפט את ההסדר, המבקשת ובא כוחה יהיו רשאים להגיש בקשה חדשה לאישור תובענה ייצוגית, בכפוף לאמור בכל דין לרבות [סעיף 21 לחוק תובענות ייצוגיות](#), ותוך שמובהר כי: (1) מועד הגשת הבקשה החדשה, ככל שתוגש, יהיה המועד שבו הוגשה הבקשה לאישור; (2) ככל שיפסקו בבקשה החדשה סכומי גמול ושכר טרחה, הם יקוזזו מהסכומים ששולמו בהליך דנן; (3) אין בהסכמות המשיבה בהליך דנן כדי להוות הסכמה לעילה ואו טענה של המבקשת, ולא ניתן יהיה להסתמך על הסכמות אלו בבקשה החדשה; (4) המשיבה שומרת על מלוא טענותיה ביחס לבקשה החדשה, לרבות קיומו של מעשה בית דין.

13. הצדדים עמדו על כך שכל אחד מהם מאמין בצדקתו, ולאחר שנשקלו הסיכויים והסיכונים בהמשך ניהול ההליך כעולה מטענות הצדדים, הגיעו להסדר המפורט לעיל, והם סבורים כי מדובר בהסדר ראוי, הוגן וסביר ויש לאשר את הסתלקות המבקשת.

14. הצדדים המליצו כי המשיבה תישא בתשלום גמול למבקשת בסך 7,500 ₪ ושכר טרחה לבא כוחה בסך 35,000 ₪ (הסכומים כוללים מע"מ), אשר ישולמו בתוך 30 ימים מאישור בקשה זו. ככל שיעודכנו התקרות בחקיקה, המשיבה תישא בתשלום שכר טרחה נוסף של 35,000 ₪ לבא כוחה המבקשת, שישולמו בתוך 30 ימים ממועד פרסום העדכון ברשומות.

בקביעת הגמול ושכר הטרחה הובאו בחשבון התועלת האפשרית לחברי הקבוצה – קיבוע הסכומים בחקיקה יגביר את הוודאות והשקיפות וימנע מחלוקות עתידיות ואת הצורך להתחקות אחר השתלשלות הסכומים שנקבעו לפני שנים רבות; השיח הפורה שהתקיים בין הצדדים למעלה משנתיים; כי מדובר בסכומים במסגרת הטווח המקובל בהשוואה לתיקים דומים אחרים, ובשים לב לשלב הדיוני בו מצוי ההליך; ונכוונת המבקשת ובא כוחה להשקיע זמן וטרחה במטרה להביא את

המחלוקות לסיום מוסכם קודם להגשת הבקשה לאישור, תוך חיסכון ניכר בזמן שיפוטי יקר ובעלות הכרוכה בהתדיינות.

לטענת הצדדים, ראוי לאשר במקרה דנן הסתלקות מתוגמלת, וניתן לשלול שפסיקת הגמול ושכ"ט יהווה תמריץ עתידי להגשת תביעות סרק או מחיקת תביעות מוצדקות. הצדדים טענו כי הסכומים המומלצים הם מידתיים ביחס לתועלת לחברי הקבוצה מניהול ההליך וכתוצאה מאישור ההסדר, ובהתחשב בזה שההסדר מביא להגברת היעילות והוודאות וכן כי לא נדרש לכך ניהול הליך משפטי תוך שנחסך זמן שיפוטי יקר.

15. הצדדים ביקשו בנוסף לקבוע כי אין מקום לתת הוראות לפי [סעיף 16\(ד1\)](#) לחוק, או להורות על פרסום הודעה לפי [תקנה 11\(ב\)](#) [לתקנות תובענות ייצוגיות](#), התשי"ע – 2010, שכן פרסום לא יביא תועלת כלשהי ויהיה כרוך בהוצאות מיותרות והימשכות ההליך שלא לצורך. לשיטתם, די ברישום הבקשה לאישור תובענה ייצוגית בפנקס התובענות הייצוגיות.

16. בדיון בפניי הבהיר ב"כ המדינה כי ההסדר הועבר לכל הגורמים הרלוונטיים ביועץ המשפטי לממשלה והם נתנו את הסכמתם להסדר. כן הובהר כי בכוונת הרשות לפעול לעדכון כל הסכומים בפקודה, ולא רק הסכומים מושא הליך זה על מנת להימנע מאי וודאות.

דיון והכרעה

17. מנגנון ההסתלקות מוסדר [בסעיף 16 לחוק תובענות ייצוגיות](#), והוא "נועד לאפשר לבית משפט למחוק תובענות שמתברר כבר על פני הדברים שסיכוייהן להצליח נמוכים, או שמטעם אחר אין עוד תועלת בהמשך ניהול ההליך" (עניין [ע"א 8114/14 מרקיס מוצרי ייעול בע"מ נ' סונול ישראל בע"מ](#), בפס' 22 (5.8.2018) (להלן: "עניין מרקיס")). ככל שמצא בית המשפט שיש לאשר את ההסתלקות, יש לבחון בהתאם האם יש מקום למנות מבקש או ב"כ חלופי לאלו שהסתלקותם אושרה, האם יש מקום לפרסום הודעה על בקשת ההסתלקות טרם אישורה, והאם בנסיבות יש לפסוק גמול ושכ"ט.

18. לאחר שבחנתי את כלל טענות הצדדים, הגעתי למסקנה כי יש מקום לאישור ההסתלקות. במסגרת ההליך המקדמי הצדדים צמצמו את המחלוקות ביניהם, ומוסכם כי הפער בין סכום תקרת הפטור לטענת המבקשת ובין הסכום שקבעה המשיבה הוא 10 ₪ לשנה. הצדדים חלוקים לגבי אופן החישוב הראוי – טענות שטרם הוחל בבירור וסיכויי הצלחתן אינם וודאיים. הוסכם שעל מנת לקדם ודאות ויציבות כלפי ציבור הנישומים, תנסה המשיבה לקדם תיקון חקיקה שיבהיר את דרך החישוב שהיא נוקטת בה, וככל שלא יושג תיקון חקיקה, ניתן יהיה להגיש בקשת אישור חדשה אשר במסגרתה ידונו הסוגיות שנותרו במחלוקת, כשכל צד שומר על טענותיו. בנסיבות מדובר בהסדר ראוי וסביר אשר יש בו כדי להביא להסדרה וכן לחסכון במשאבים ובהוצאות לצדדים כמו גם לחסכון ובזמן שיפוטי. מצאתי כי לעת הזו אין עוד תועלת בהמשך ניהול ההליך ואני מאשר את ההסתלקות.

19. אשר למינוי מבקש או ב"כ חלופי, מצאתי שאין לכך מקום. בנסיבות כפי שתואר לעיל, אין טעם בהותרת התובענה על כנה ובקיום התדיינות, מה גם שאיתור מבקש וב"כ חלופיים כרוך בטרחה ועלויות, ובנסיבות אין לכך הצדקה. משאלו פני הדברים, גם לא מצאתי להורות על פרסום

הודעה על הגשת בקשת ההסתלקות בטרם אישורה. (להרחבה בעניינים אלו ר' פסק דינו המקיף של כב' שופט גרוסגופף בת"צ (מחוזי מרכז) 24356-04-10 הר-עוז נ' כלל בריאות חברה לביטוח בע"מ (22.12.2010); ע"א 1362/12 היועץ המשפטי לממשלה נ' סלקום ישראל בע"מ (13.5.2013)).

20. אשר לפסיקת גמול ושכ"ט, בעניין מרקיס עמד בית המשפט על הסכנות הכרוכות באישור הסדרי הסתלקות מתוגמלת, וקבע אמות מידה המסדירות את התנאים לאישור. בית המשפט העליון עמד על כך שהחשש באישור הסתלקות מתוגמלת הוא יצירת תמריץ להגשת תביעות סרק, ולחילופין למחיקתן של תביעות מוצדקות, ולכן נקבע כי הסתלקות מתוגמלת היא חריג לכלל. נקבע שבכדי לפסוק גמול ושכ"ט על בית המשפט לשקול שני שיקולים עיקריים, האחד – קיומה של עילת תביעה לכאורה, והשני – האם ההליך הייצוגי השיג תועלת ממשית ורלוונטית לחברי הקבוצה.

בנסיבות העניין, לא מצאתי כי מדובר בתביעת סרק שהוגשה על מנת להפעיל לחץ על המשיבה להגיע להסדר הסתלקות מתוגמלת, או כי ההסתלקות מובילה למחיקת תביעה מוצדקת מתוך רצון של המייצגים לגרוף לכיסם רווח קל ומהיר על חשבון חברי הקבוצה. כאמור, הצדדים ניהלו ביניהם מגעים ענייניים במשך כשנתיים, המחלוקות צומצמו, ונותרו טענות המבססות עילת תביעה לכאורה בעניין אופן חישוב תקרת הפטור – האמנם כנטען על ידי המבקשת יש להתחשב בהפרשי הצמדה מצטברים בנטרול השפעת העיגול התקופתי כפי שהצהירה המדינה שהיא עושה בעניינים אחרים, ולפיכך קיים פגם בסכומים המפורסמים על ידי המשיבה. אשר לתועלת לחברי הקבוצה, השתכנעתי כי על אף שההסדר לא מביא תועלת ישירה לחברי הקבוצה, אין בכך כדי לייתר את פסיקת הגמול ושכ"ט בנסיבות. זאת כיוון שלא מתקיים החשש מתביעת סרק או ממחיקת תביעה מוצדקת; כיוון שפעולות המבקשת ובא כוחה הציפו את הסוגיה, הניעו את הרשות לבחון את אופן המידוד, והובילו להסדר המביא לתועלת לציבור בהסדרה עתידית והגברת ודאות שיש בה למנוע מחלוקות עתידיות, וזאת גם בשים לב שהמשיבה היא רשות ציבורית; כיוון שההסדר משקף עבודת הכנה ושיח פורה שהתקיים בין הצדדים תוך חיסכון ניכר בזמן שיפוטי ובהוצאות התדיינות; וכיוון שהסכומים המומלצים הם מתונים וסבירים ביחס לכל האמור.

21. טרם סיום, מצאתי לציין לחיוב את התנהלות הצדדים בעצם הגשת הבקשה. כאמור, הבקשה לאישור הסתלקות הוגשה בד בבד עם הגשת הבקשה לאישור תובענה ייצוגית, לאחר מיצוי מו"מ והגעה להסדר במסגרת הליך מקדמי ובטרם נפתח הליך בבית המשפט. כידוע, עד לאחרונה חלה **הלכת יונס** שקבעה חובה לערוך פנייה מוקדמת לרשות המנהלית בטרם הגשת תביעה ייצוגית. פנייה מוקדמת אכן נשלחה בהתאם, וזו הולידה את הסדר ההסתלקות. ברם, הלכת יונס בוטלה בדיון נוסף יונס ביום 17.12.2019, ונקבע כי שאין חובה בפנייה מוקדמת. הצדדים החליטו להגיש את הבקשה דגן בעקבות הדיון הנוסף – שקבע שיש בעייתיות בהגעה להסכמים ללא פיקוח בית משפט, וטוב שעשו כן (ר' ס' 9 ו-38 לבקשת האישור; השו' ת"צ (מינהליים מרכז) 64003-09-19 משק דור בע"מ נ' רשות האוכלוסין וההגירה-משרד הפנים (29.6.2020) בעניין בקשה לפסיקת גמול ושכר טרחה בעקבות חדילה שהושגה בעקבות פניה מוקדמת ללא הליך משפטי, שהוגשה קודם לפסק הדין בדיון הנוסף).

סוף דבר

22. הריני מאשר את ההסתלקות כמבוקש. בקשת האישור נמחקת והתביעה האישית של המבקשת נדחית.

23. המשיבה תישא בגמול ושכ"ט כפי המוסכם, היינו בתשלום גמול למבקשת בסך 7,500 ₪ ושכר טרחה לבא כוחה בסך 35,000 ₪ (הסכומים כוללים מע"מ), אשר ישולמו בתוך 30 ימים מהיום. ככל שיעודכנו התקרות בחקיקה, המשיבה תישא בתשלום שכר טרחה נוסף של 35,000 ₪ לבא כוח המבקשת, שישולם בתוך 30 ימים ממועד פרסום העדכון ברשומות.

24. אין צורך בפרסום חיצוני בדבר ההסתלקות יחד עם זאת יעשה פרסום במסגרת אתר האינטרנט של רשות המסים.

ניתן היום, י"א חשוון תשפ"א, 29 אוקטובר 2020, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

אליהו בכר 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה